

Полонська Тамара Костянтинівна —

кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, старший науковий співробітник відділу навчання іноземних мов Інституту педагогіки Національної академії педагогічних наук України.

Коло наукових інтересів: *інноваційні методи навчання іноземних мов учнів старшої школи, культурологічний аспект у навчанні іноземних мов, розроблення елективних курсів з англійської мови для профільної школи, конструювання навчальних посібників іншомовних елективних курсів, використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі навчання учнів іноземної мови тощо.*

e-mail: Polonska@gmail.com

УДК 373.3.016:81'243

СТРАТЕГІЇ НАВЧАННЯ ІНШОМОВНОГО ЧИТАННЯ УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті розкрито поняття й сутність навчальних стратегій у процесі оволодіння учнями читанням другою або іноземною мовою на різних ступенях навчання, зокрема у початковій школі. Розглянуто різні підходи до трактування концептів «навчальні стратегії» і «стратегії навчання іншомовного читання» у науковій та словниковій літературі. Визначено й охарактеризовано окремі стратегії оволодіння іншомовним читанням учнями молодшого шкільного віку, які, на наш погляд, є ефективними й доцільними для використання у вітчизняній початковій школі. Значну увагу приділено характеристиці стратегій, які доцільно використовувати для навчання школярів різних видів читання, а також для поетапної роботи з текстом.

Ключові слова: навчальні стратегії; іншомовне читання; початкова школа; учні молодшого шкільного віку.

Постановка проблеми. В епоху формування глобального інформаційного суспільства та стрімких соціальних змін читання стає одним із ключових інструментів засвоєння інформації та знань, освіти, підвищення культурної компетентності, а тому потребує цілеспрямованої підтримки. Утім, роль читання в духовному й економічному розвитку суспільства ще не повною мірою усвідомлюється як національна проблема, а зниження інтересу до читання не визначається як деструктивний феномен у житті соціуму. За даними Міжнародної Асоціації Грамотності (ILA – International Literacy Association) нині налічується близько 800 мільйонів людей у світі, які взагалі не вміють читати й писати [15].

Метою навчання читання іноземної, як і рідної мови, є виховання компетентного читача, тобто такого, який зможе поставити перед собою завдання у процесі читання, визначити шляхи його розв'язання, володіючи багатьма стратегіями, прийомами, уміннями й навичками, відрефлексувати якісь свого читання та розуміння тексту. Компетентний читач повинен мати набір когнітивних, комунікативних, креативних, методологічних, критичних, рефлексивних та інших якостей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні вітчизняні й зарубіжні вчені (Й. М. Берман, М. З. Біболетова, О. Б. Бігич, Г. Е. Борецька, С. В. Гапонова, М. В. Денисенко, В. М. Жуковський, І. О. Зимня, З. І. Кличникова, О. А. Ленська, Р. Ю. Мартинова,

З. М. Никитенко, Т. М. Яблонська та інші) дійшли висновку, що навчання читання має проводитися на різножанрових текстах, дібраних під конкретні цілі та завдання, але передусім матеріал для читання повинен бути автентичним, посильним і доступним для учнів. Відповідно до Навчальної програми з іноземних мов для початкової школи одним з основних комунікативних умінь школяра є «уміння читати й розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту, розглядаючи їх як джерело різноманітної інформації і як засіб оволодіння нею» [5, с. 63].

Традиційна методика навчання читання іноземною мовою спрямована на оволодіння учнями різними видами читання (ознайомлювальним, вивчальним, пошуковим, переглядовим). У нинішнього школяра зросла потреба у сприйнятті різноманітної інформації, проте, зважаючи на можливість отримання легкодоступної та швидкої інформації (Інтернет, телебачення, смартфони, комп'ютерні ігри тощо), відбувається поступова відмова від читання книг і розвивається інтернет-залежність, яку ще називають інтернет-адикцією або віртуальною адикцією.

Термін «інтернет-адикція» (англ. *internet-addiction*), який уперше запропонував у 1995 році американський психіатр А. К. Голдберг, означає нав'язливе бажання увійти до Інтернету, перебуваючи в режимі офлайн, і нездатність вийти з Інтернету, будучи в онлайн. Дослідник описує мережеву залежність як патологію, розлад, надмірне використання цієї технології, включаючи широкий спектр поведінки та контроль імпульсивності [10]. Це явище може спричинити стан, у якому людина фокусуватиметься не на реальному, а на віртуальному світі.

Зважаючи на зазначене вище, перед науковцями та практиками постала нагальна потреба переглянути підходи до навчання іншомовного читання учнів початкової школи з урахуванням особливостей сучасного інформаційного суспільства. Завдання вчителя іноземної мови полягає в тому, щоб навчити учня молодшого шкільного віку вільно орієнтуватися в текстовій інформації, самостійно ставити мету читання, обирати шляхи її досягнення, переробляти текст в особистісно значущі смисли, оскільки сучасні діти вже з народження володіють смисловою сферою особистості (*для чого?*). Як зазначає Н. О. Горлова, для розвитку смислової сфери учнів учитель «повинен не нав'язувати свої бажання і не вказувати, що потрібно робити, а пропонувати вибір, пояснювати й роз'яснювати смисл запропонованих і обраних учнями завдань, їхню цільову спрямованість на найближчу й віддалену перспективу; пропонувати чіткі орієнтири та оцінні показники» [4, с. 118–120].

Отже, читання повинно стати для учнів діяльністю, наповненою особистісно значущим смислом, із метою задоволення їхньої інформаційної та пізнавальної потреби. Значну допомогу в організації роботи школярів з іншомовним текстом можуть надати різні навчальні стратегії читання.

Стратегії навчання другої та/або іноземної мови глибоко вивчали такі зарубіжні дослідники, як: Н. Дж. Андерсон, Ж. А. Василевська, А. Л. Венден, Дж. М. Грін, А. Д. Коен, Я. К. Конрад, Р. Л. Оксфорд, Дж. М. О'Меллі, А. У. Шамо та інші. Окремі аспекти зазначеної проблеми висвітлено також у працях вітчизняних учених (Т. М. Артеменко, А. О. Галла, О. В. Любашенко, О. Ю. Малая, О. В. Малихін, О. П. Петрашук, Ю. О. Романенко, І. Є. Семенишин, О. С. Сторонська, Н. Л. Шерстюк та інші).

Проте проблема ефективного оволодіння іншомовним читанням учнями молодшого шкільного віку за допомогою навчальних стратегій залишилася поза увагою наших дослідників.

Мета статті – визначити й охарактеризувати ефективні навчальні стратегії оволодіння іншомовним читанням учнями молодшого шкільного віку, які можна рекомендувати для використання в освітньому процесі початкової школи України.

Виклад основного матеріалу. Перш ніж охарактеризувати стратегії навчання іншомовного читання учнів молодшого шкільного віку, визначимося із поняттями «стратегія» і «навчальна стратегія».

Новий словник методичних термінів і понять трактує *strategie* як «один із способів одержання, зберігання і використання інформації, що служить досягненню певної мети» [1, с. 295], а *навчальні стратегії* (англ. *learning strategies*) – як «дії та операції, які використовують учні з метою одержання, зберігання в пам'яті та застосування накопиченої інформації» [1, с. 334].

Н. М. Сметанникова розглядає навчальні стратегії дещо ширше й конкретніше: «набір дій, який використовує учень для того, щоб полегшити навчання, зробити його ефективнішим, результативнішим, швидшим, приємнішим, спрямувати й наблизити діяльність навчання до власних цілей» [8, с. 258]. На її думку, стратегія в навчанні – це в першу чергу систематизований план, програма дій та операцій, яка усвідомлено застосовується для управління навчанням з метою його покращення.

Щодо *стратегій оволодіння мовою* (другою або іноземною), то вони трактуються дослідниками по-різному. Розглянемо деякі з цих визначень у хронологічному порядку за роками їх подання:

- **R. L. Oxford** (1999): «конкретні дії, вчинки, кроки чи методи, які студенти використовують для покращення своїх успіхів у розвитку навичок із другої або іноземної мови» [13, с. 518];
- **Е. Г. Азімов, А. М. Щукін** (2009): «комбінації інтелектуальних прийомів і зусиль, які застосовуються учнями для розуміння, запам'ятовування й використання знань про систему мови й формування мовленнєвих навичок і вмінь» [1, с. 295];
- **Л. А. Милованова** (2015): «особливі дії або прийоми, які завжди орієнтовані, тобто учні використовують їх, коли в цьому виникає потреба, наприклад, прочитати і зрозуміти іншомовний текст» [7, с. 63].

Хоча й помітно деякі розбіжності вчених у визначенні навчальних стратегій щодо вивчення мов, усе ж існує низка основних характеристик, які, на думку американської дослідниці мовних навчальних стратегій Р. Л. Оксфорд, є спільними для всіх, а саме: 1) вони дозволяють учням стати більш самоспрямованими; 2) вони є конкретними діями, які вчинив учень; 3) вони містять багато аспектів діяльності учня, а не лише пізнавальний; 4) вони підтримують навчання як безпосередньо, так і опосередковано; 5) їх не завжди можна спостерігати; 6) вони часто є усвідомлюваними; 6) їх можна навчитися; 7) вони є гнучкими; 8) на них впливають різні чинники [13, с. 9].

Уперше у вітчизняній літературі спробу осмислити поняття стратегії щодо навчання мови зроблено у праці Г. В. Сйгера й І. А. Рапопорта у 1991 році, де йдеться про формування нової предметної галузі методики – стратегії навчання й оволодіння мовою [6].

Відомо багато класифікацій стратегій навчання мов, проте більшість із них описує якоюсь мірою одні й ті ж категорії стратегій. Наприклад, Р. Л. Оксфорд виокремлює й характеризує понад 60 навчальних стратегій, які вона об'єднує у дві великі групи: основні й додаткові стратегії.

До **основних стратегій** віднесено: 1) стратегії, що ґрунтуються на *механізмах пам'яті* (групування матеріалу, структурування, створення логічних зв'язків, використання образів і рухів тощо); 2) *когнітивні стратегії* (використання прийомів дедуктивного та індуктивного умовисновку, порівняльного аналізу тощо); 3) *компенсаторні стратегії* (здогад про значення, використання синонімів і перифраз, невербальних засобів для передавання повідомлення, ухилення від використання мовних засобів, у правильності яких учні сумніваються).

Групу **допоміжних стратегій** складають: 1) *метакогнітивні стратегії* (планування процесу роботи над завданням, самооцінка й самоконтроль навчальної діяльності, організація свого робочого місця тощо); 2) *емоційно-афективні стратегії* (уміння володіти собою, звільнятися від почуття тривоги та страху, емоційний самоконтроль тощо); 3) *соціальні стратегії* (співпраця з партнерами по спілкуванню, співпереживання, урахування здібностей, можливостей і соціокультурних особливостей співрозмовника) [13].

Значно пізніше угорський психолінгвіст З. Дорні, намагаючись об'єднати безліч категорій навчальних стратегій, пропонує таксономію, що складається з чотирьох категорій: *пізнавальні, метанізнавальні, соціальні та афективні стратегії* [9].

Оскільки предметом нашого дослідження є навчальні стратегії оволодіння іншомовним читанням учнями початкової школи, визначимося, насамперед, із дефініцією цього концепту.

Дослідниця стратегій читання іноземною мовою в початковій школі С. В. Борисова вважає, що «під *стратегіями читання* варто розуміти комплекс розумових дій, у яких можна чітко виділити три компоненти: постановку мети читання; складання плану дій для досягнення цієї мети; конкретне й поетапне виконання плану» [2, с. 79].

Нам більше імпонує визначення Н. Д. Гальскової, яка під *стратегіями читання* розуміє «комплекс знань і вмінь, володіння якими дозволить учням: розуміти тип, специфіку й цільове призначення іншомовних текстів; орієнтуватися в тексті з урахуванням його специфіки й відповідно до його комунікативного завдання; вилучати інформацію різного рівня; користуватися компенсаторними вміннями (здогадуватися про значення незнайомих слів за контекстом, словотвірними елементами; ігнорувати незнайомі слова, які не мають у тексті ключових позицій); користуватися опорами тексту: ключовим словом, рисунками, ілюстраціями, посиланнями; користуватися довідниками й словниками» [3, с. 132–133].

Як випливає з цього визначення, навчання стратегій читання включає не тільки вміння розкривати *ієрархію інформаційних рівнів* (факти, думки, судження), *ієрархію смислів тексту* (основна думка, тема, підтема, мікротема тощо), але й власне *процес розуміння* (рефлексивна інформація), тобто процедуру навчання розуміння у процесі читання.

Назвемо й охарактеризуємо детальніше деякі стратегії навчання іншомовного читання, які пропонують вчені різних країн, із нашим перекладом та інтерпретацією.

Так, наприклад, німецькі дидакти [12] пропонують п'ятикрокову стратегію «**ÜFLAZ**» для ознайомлювального читання, де:

Ü – Überfliegen – *швидко читання*. Пропонується переглянути заголовок (підзаголовки, ілюстрації, початок і кінець тексту) і за ним визначити тему та загальний зміст тексту.

F – Fragen – *запитання*. Поставити собі запитання на зразок: «Що мені відомо з цієї теми?», «Чого я очікую від цього тексту?».

L – Lesen – *читання*. Читання тексту з олівцем (маркером) у руці, у процесі якого фіксуються «острівки розуміння».

A – Aufschreiben – *зписи*. Фіксація прочитаної інформації у вигляді плану, ключових слів, тез тощо.

Z – Zusammenfassen – *узагальнення*. Коротке повідомлення змісту тексту своїми словами іноземною або рідною мовою, чи складання загальної схеми прочитаного змісту.

Широкого поширення у практиці навчання вивчального читання набула стратегія «**SQ3R**», яку розробив американський дидакт Ф. П. Робінсон у 1946 році спеціально для читання навчального тексту [14]. Стратегія «**SQ3R**» (**The SQ3R Reading Method**) суміщає запитання й переказ прочитаного матеріалу та передбачає таку послідовність кроків:

1) **S** – Survey (Scan or Skim) – *огляд*. Перед тим як читати, перегляньте текст з першої до останньої сторінки. Зверніть увагу на заголовок, зміст, назви розділів і підрозділів, висновки, додатки. Прочитайте вступ і висновки до розділів. Роздивіться ілюстрації, карти, графіки, схеми. Подивіться, чи є в кінці словник або покажчик, які допоможуть знайти специфічну інформацію.

2) **Q** – Question – *запитання*. Зосередьте свою увагу на тому, що здається релевантним чи важливим. Запитайте себе: «Що я взагалі знаю про цю тему?», «Чому я читаю цей текст?», «Яка інформація є важливою для мене?» Це підвищує сприйняття й увагу. Автоматично згадується вже відома інформація, й найважливіше виступає на перший план. Це сприяє швидшому розумінню тексту.

3) **R** – Read(ing) – *читання*. Читайте уважно й активно. Фокуйте свою увагу на тому, що ви розумієте, а не на тому, що є незрозумілим для вас. Перечитайте незрозумілі речення

(абзаци), використовуючи контекстуальні ключі. Подивіться у словнику незрозумілі слова, але лише ті, які ви вважаєте важливими для розуміння тексту. Підкреслюйте важливі фрази або речення. Перечитуйте їх, щоб краще запам'ятати. На полях робіть помітки. Створюйте діаграми або таблиці, щоб графічно зобразити зміст.

4) **R** – Recite/Recall – *розповідати/згадувати*. У кінці розділу розкажіть своїми словами зміст прочитаного. Поясніть своїм однокласникам, що для вас було важливим у читанні, дайте свою оцінку. Запишіть свої коментарі, висновки, створіть карту розуму тощо. Дайте відповідь на запитання своїми словами. Запишіть коротку відповідь. Якщо це не вийде зробити одразу ж, то прочитайте текст (першу частину) ще раз, а потім переходьте до наступної частини тексту, повторивши кроки 2–4. Альтернативою запису може бути підкреслення (маркування), але слід уникати при цьому бездумного підкреслювання.

5) **R** – Review – *переглядати*. Перегляньте свої записи, перечитайте заголовки й підзаголовки, виділені чи підкреслені речення. Перегляньте також свої запитання та відповіді. Усно підсумуйте та прокоментуйте прочитане. Ви можете претендувати на виступ про це перед групою зацікавлених людей.

В одному з варіантів стратегії SQ3R додається четверте **R** – Reflection – *рефлексія*.

Безперечно, названі вище стратегії є прийнятними для навчання школярів усіх ступенів, у тому числі й учнів початкової школи. Як показали результати нашого аналізу, практично всі стратегії навчання іншомовного читання безпосередньо стосуються поетапної роботи з текстом.

Більшість зарубіжних і вітчизняних дослідників класифікують стратегії іншомовного навчання читання відповідно до трьох етапів роботи з текстом: 1) *орієнтувальний* (або дотекстовий); 2) *виконавський* (текстовий); 3) *рефлексивно-оцінювальний* (післятекстовий).

Завданнями *дотекстового етапу* є постановка мети читання, визначення виду читання й характеру тексту, перегляд заголовку й підзаголовків, передбачення задуму автора, добір відповідних стратегій. На *текстовому етапі* висувуються припущення, які підтверджуються або спростовуються у процесі читання. *Післятекстовий етап* передбачає обдумування тексту й виконання завдань, які можуть бути репродуктивними, продуктивними, комунікативними або творчими.

Одні стратегії читання можуть бути орієнтовані лише на один із цих етапів, інші – системно й послідовно охоплюють їх усі.

Наведемо приклади стратегій для кожного етапу, які на наш погляд, доцільно використовувати у практиці навчання іншомовного читання у вітчизняній початковій школі.

До найбільш ефективних орієнтувальних **дотекстових стратегій** можна віднести: 1) створення глосарію слів (*glossing*); 2) пригадування важливої інформації (*grip it*); 3) попередні організатори читання (*advance organizer*); 4) швидкий перегляд матеріалу й постановка запитань, що передують читанню (частина стратегії *SQ4R*); 5) візуалізація прогнозованого змісту тексту (*visualization*); 6) мозковий штурм (*brainstorming*); 7) розмірковування вголос (*think aloud*).

Для **текстового етапу** доречно використовувати стратегію *Smart-7*, яка підходить для читання коротких текстів, де передбачаються відповіді на запитання. Ця стратегія складається із 7 простих кроків: 1) прочитай заголовок і обведи його; 2) виділи дужкою та пронумеруй абзаци тексту; 3) прочитай кожен абзац (у кінці кожного уривку зупинися й обдумай, що ти прочитав/ла; випиши 1–3 ключових слова для кожного абзацу); 4) прочитай запитання до тексту й підкресли в них ключові слова, порівняй їх із ключовими словами, виписаними раніше; 5) дай відповіді на запитання (якщо потрібно обрати один із варіантів, відзнач поряд із кожним варіантом «+», «-», «?» – «знаю», «не знаю», «важко відповісти»); 6) перевірь свої відповіді за допомогою цитат із тексту; 7) запиши свої відповіді.

Стратегію 3-2-1 призначено для **післятекстового етапу**. Вона сприяє більш глибокому осмисленню текстового матеріалу. Ця стратегія містить в собі три кроки, може застосовуватися письмово й усно: **3** = 3 речам, про які ви довідалися з тексту; **2** = 2 речам, які

здалися вам найбільш цікавими; **1 = 1** запитанню, яке ви хочете поставити уявному автору (те, що залишилося нез'ясованим). В інших варіантах замість одного запитання пропонується намалювати один малюнок.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, викладене вище дає підстави підсумувати, що стратегії іншомовного навчання є важливим інструментом, який допомагає визначити, як і наскільки ефективно учні молодшого шкільного віку оволодівають іноземною мовою, зокрема читанням. Навчання стратегій читання розвиває в учнів уміння взаємодіяти з текстом на всіх етапах роботи з ним (дотекстовому, текстовому, післятекстовому) у процесі його читання, осмислення та використання в різних ситуаціях. Для повного розуміння змісту тексту учні повинні оволодіти низкою різноманітних стратегій. Сучасні методики, особливо зарубіжні, пропонують велику кількість навчальних стратегій для використання в освітньому процесі взагалі та навчанні іноземної мови зокрема. Завдання вчителя – створити банк даних різноманітних стратегій навчання іноземних мов, самому навчитися продуктивно застосовувати їх у своїй роботі та забезпечити умови для найкращого їх використання кожним школярем. Нами розглянуто лише окремі навчальні стратегії, оволодіння якими не лише сприятиме досягненню відповідного рівня вмінь і навичок в іншомовному читанні учнями початкової школи, визначеного чинною навчальною програмою, а також допоможе індивідуалізувати процес читання й підвищити інформаційну та читацьку культуру школярів. Проблема застосування стратегій у навчанні інших видів мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння, письма) є, на наш погляд, не менш цікавою й перспективною в нашій подальшій науковій роботі.

Використані джерела

1. Азимов Э. Г. Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам) / Э. Г. Азимов, А. Н. Щукин. – М. : ИКАР, 2009. – 448 с.
2. Борисова С. В. Стратегии чтения иноязычных текстов у младших школьников / С. В. Борисова // Начальная школа плюс До и После. – 2011. – № 11. – С. 77–80.
3. Гальскова Н. Д. Теория обучения иностранным языкам: лингводидактика и методика / Н. Д. Гальскова, Н. И. Гез. – М. : Изд. центр «Академия», 2009. – 333 с.
4. Горлова Н. А. Личностно-деятельностный метод обучения иностранным языкам дошкольников, младших школьников и подростков. Теоретические основы : учеб. пос. / Н. А. Горлова. – М. : МГПУ, 2010. – 248 с.
5. Іноземні мови. 1–11 класи : навчальні програми і метод. рекомендації щодо організації навчально-виховного процесу в 2016/2017 навч. році з коментарем провідних фахівців. – Х. : Ранок, 2016. – 160 с.
6. Ейгер Г. В. Язык и личность : учеб. пос. / Г. В. Ейгер, И. А. Рапопорт. – Х. : Изд-во ХГУ, 1991. – 79 с.
7. Милованова Л. А. Обучение стратегиям иноязычного чтения / Л. А. Милованова // Известия Волгоградского гос. социально-пед. ун-та. Серия «Педагогические науки». – 2015. – № 1 (96). – С. 63–67.
8. Сметанникова Н. Н. Стратегический подход к обучению чтению / Н. Н. Сметанникова. – М. : Школьная библиотека, 2005. – 512 с.
9. Dörnyei, Z. Individual Differences in Second Language Acquisition / Z. Dörnyei // AILA Review. – 2006. – NO. 19(1). – Pp. 42–68.
10. Goldberg, I. Internet Addiction Disorder. – 1995. <http://www.cog.brown.edu/brochure/people/duchon/humor/internet.addiction.html>
11. Harris, R. Learning Strategy 8: The SQ3R Reading Method / R. Harris. – Режим доступу : <http://virtualsalt.com/learn8.html>
12. Hering, E. V. Zeitmanagement für Ingenieure (Essentials) / E. Hering/ – Wiesbaden : Springer Vieweg, 2014. – 35 p.
13. Oxford, R. L. Language Learning Strategies : What Every Teacher Should Know / R. L. Oxford. – NY : Newbury House, 1989. – 342 p.

14. Robinson, F. P. *Effective Study* / F. P. Robinson. – 4th ed. – NY : Harper & Row, 1970. – 304 p.
15. *Tools for Literacy Professionals* / International Literacy Association. – U.S.A.: Neward, 2015. – Режим доступу : <http://www.reading.org/spring2015>

References

1. Azimov Je. G. *Novyj slovar' metodicheskikh terminov i ponjatij (teorija i praktika obuchenija jazykam)* / Je. G. Azimov, A. N. Shhukin. – M. : IKAR, 2009. – 448 s.
2. Borisova S. V. *Strategii chtenija inozazychnyh tekstov u mladshih shkol'nikov* / S. V. Borisova // *Nachal'naja shkola pljus Do i Posle*. – 2011. – # 11. – S. 77–80.
3. Gal'skova N. D. *Teorija obuchenija inostrannym jazykam: lingvodidaktika i metodika* / N. D. Gal'skova, N. I. Gez. – M. : Izd. centr «Akademija», 2009. – 333 s.
4. Gorlova N. A. *Lichnostno-dejatel'nostnyj metod obuchenija inostrannym jazykam doshkol'nikov, mladshih shkol'nikov i podrostkov. Teoreticheskie osnovy : ucheb. pos.* / N. A. Gorlova. – M. : MGPU, 2010. – 248 s.
5. *Inozemni movy. 1–11 klasy : navchalni prohramy i metod. rekomendatsii schodo orhanizatsii navchalno-vykhovnoho protsesu v 2016/2017 navch. rotsi z komentarem providnykh fakhivtsiv*. – Kh. : Ranok, 2016. – 160 s.
6. Ejger G. V. *Jazyk i lichnost' : ucheb. pos.* / G. V. Ejger, I. A. Rapoport. – H. : Izd-vo HGU, 1991. – 79 s.
7. Milovanova L. A. *Obuchenie strategijam inozazychnogo chtenija* / L. A. Milovanova // *Izvestija Volgogradskogo gos. social'no-ped. un-ta. Serija «Pedagogicheskie nauki»*. – 2015. – № 1 (96). – S. 63–67.
8. Smetannikova N. N. *Strategial'nyj podhod k obucheniju chteniju* / N. N. Smetannikova. – M. : Shkol'naja biblioteka, 2005. – 512 s.
9. Dörnyei, Z. *Individual Differences in Second Language Acquisition* / Z. Dörnyei // *AILA Review*. – 2006. – NO. 19(1). – Pp. 42–68.
10. Goldberg, I. “Internet Addiction Disorder,” 1995. <http://www.cog.brown.edu/brochure/people/duchon/humor/internet.addiction.html>
11. Harris R. *Learning Strategy 8: The SQ3R Reading Method* / R. Harris. – Режим доступу : <http://virtuallsalt.com/learn8.html>
12. Hering, E. V. *Zeitmanagement für Ingenieure (Essentials)* / E. Hering/ – Wiesbaden : Springer Vieweg, 2014. – 35 p.
13. Oxford, R. L. *Language Learning Strategies : What Every Teacher Should Know* / R. L. Oxford. – NY : Newbury House, 1989. – 342 p.
14. Robinson F. P. *Effective Study* / F. P. Robinson. – 4th ed. – NY : Harper & Row, 1970. – 304 p.
15. *Tools for Literacy Professionals* / International Literacy Association. – U.S.A.: Neward, 2015. – Режим доступу : <http://www.reading.org/spring2015>

Полонская Т. К., кандидат педагогических наук, старший научный сотрудник, старший научный сотрудник отдела обучения иностранным языкам Института педагогики НАПН Украины, г. Киев, Украина, e-mail: Polonska@gmail.com

СТРАТЕГИИ ОБУЧЕНИЯ ИНОЯЗЫЧНОМУ ЧТЕНИЮ УЧАЩИХСЯ МЛАДШЕГО ШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Одним из основных коммуникативных умений учащихся 1–4 классов является умение читать и понимать аутентичные тексты разных жанров и видов с разным уровнем понимания смысла, рассматривая их как источник разнообразной информации и как средство овладения ею. Значительную помощь в организации работы школьников с иноязычным текстом могут предоставить различные учебные стратегии чтения, разработанные зарубежными учеными. Автором рассмотрены различные подходы к трактовке концептов «учебные стратегии» и «стратегии обучения иноязычному чтению» в научной и словарной литературе. Определены и охарактеризованы отдельные стратегии овладения иноязычным чтением учащимися младшего школьного возраста, которые,

на наш взгляд, являются эффективными и целесообразными для использования в отечественной начальной школе. Значительное внимание также уделено характеристике учебных стратегий, применяемых для обучения школьников различным видам чтения, а также для поэтапной работы с текстом.

Ключевые слова: учебные стратегии; иноязычное чтение; начальная школа; учащиеся младшего школьного возраста.

Polonska T., *Candidate of Pedagogic Sciences (Ph.D.), Senior Research Worker, Senior Researcher of the Teaching Foreign Languages Department of the Institute of Pedagogy of the NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine, e-mail: Polonska@gmail.com*

LEARNING STRATEGIES FOR TEACHING FOREIGN LANGUAGE READING TO PUPILS OF THE PRIMARY SCHOOL AGE

The article is devoted to the problem of teaching a foreign language to primary schoolchildren through learning strategies. One of the main communicative skills of 1–4 grades pupils is the ability to read and understand authentic texts of various genres and types with different levels of understanding its meaning, considering them as a source of diverse information and as a means of mastering it. The traditional method of teaching reading in a foreign language is aimed at mastering pupils with different types of reading. In our time, there is an urgent need for scientists and practitioners to reconsider the approaches to teaching foreign language reading of primary school pupils taking into account the peculiarities of the modern information society. The task of a foreign language teacher is to teach a pupil of primary school age to freely navigate in text information, independently set the goal of reading, choose the ways to achieve it, redefine the text in personally meaningful meanings.

Significant assistance in organizing the work of schoolchildren with foreign language text can provide various educational reading strategies developed by foreign scientists. The author examines a variety of approaches to the interpretation of the concepts “learning strategies” and “strategies for teaching foreign-language reading” in the scientific and vocabulary literature. Some strategies for mastering foreign-language reading by primary-school pupils have been identified and characterized, which, in our opinion, are effective and appropriate for use in the domestic primary school (for instance, ÜFLAZ, SQ3R, Smart-7, etc.). Considerable attention is also paid to the characterization of learning strategies used to teach schoolchildren to different types of reading, as well as for step-by-step work with the text.

Keywords: learning educational strategies, foreign-language reading, primary school, primary school age pupils.